

PO TAURAGNŲ DANGUM

Tauragnų krašto bendruomenės laikraštis

2017 vasaris Nr. 94

Vasario 16 d. švęsime Lietuvos valstybės atkūrimo dieną. Tauragniškiei jau keleri metai šią datą pažymi tikrai įspūdingai – vėliavos spalvomis papuošia savo miestelį.

Šiais metais kviečiame visus dalyvauti akcijoje

„Vėliavą ne taip sunku iškelti, kaip sunku per kasdienybę nešti“. (Just. Marcinkevičius)

Tai reiškia ne tik tai, kad susirinkę prie akmenų, žyminčio mūsų miestelio įkūrimo datą, mes iškelsime Lietuvos istorinę vėliavą, kuri visada plevėsuos Tauragnuose. Tai reiškia ir tai, kad dvi savaites iki šios datos ši vėliava keliaus iš namų į namus, kad kuo daugiau rankų ją paliestų, kad vėliava taptų mūsų visų, kad tai būtų lyg įsipareigojimas nešti vėliavą mūsų kasdienybėje – kasdien daryti paprastus, gerus darbus.

Kai vėliava atkeliaus į Jūsų namus, pasirašykite, nes prasminga žinoti, kiek rankų laikė vėliavą, o pasirašę nuneškite ją kaimynui, draugui, pažįstamam. Tikime, kad per tas dvi savaites vėliava apkeliaus ne tik miestelį, bet ir didesnius seniūnijos kaimus.

Vasario 15 d. 17 val. visi renkamės miestelio centre, kur iškelsime istorinę Lietuvos vėliavą. Ateidami atsineškime, jei turime, Lietuvos vėliavos spalvų kaspiną, kad sustoję ratu apjuostume ne tik akmenį, bet ir paminklą žuvusiems Tauragnų krašte. Paskui tais kaspinais papuošime medį. Trispalvis medis mus džiugins iki pat Kovo 11-osios – Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dienos.

Linkime mūsų istorinei vėliavai prasmingo kelio po Jūsų namus.

Iškėlę vėliavą ir papuošę medį visi renkamės į Lietuvos valstybės atkūrimo dienos minėjimą kultūros namuose. Jums koncertuos UKC moterų choras (vadovė Sandra Čipkutė). Matysite mažųjų tauragniškių kompoziciją „Lietuva, Tėvyne mūsų“, klausysitės Tauragnų kapelos dainų, pažiūrėsite filmuotą medžiagą iš ankstesnių Vasario 16-osios švenčių.

Ateikime tradiciškai pasipuošę vėliavos spalvos drabužiais ar detale.

Švęskime kartu!

Lietuvos valstybės istorinė vėliava
(informacija iš interneto)

Senoji valstybės vėliava, kurios ištakos siekia XV a. pradžią ar kiek ankstesnius laikus, niekada neišdilo iš lietuvių sąmonės. 1905 m. Jonas Basanavičius ją siūlė padaryti nacionaline vėliava. 1918 m., kai buvo įteisinta nacionalinė vėliava, rekomenduota išsaugoti ir valstybės vėliavą. Deja, tuomet ji nebuvo įteisinta, nors XX a. pirmojoje pusėje viešajame gyvenime neretai naudota. Ji plevėsavė virš Prezidentūros, per šventes kelta prie Karo muziejaus Kaune ir kitose vietose.

Atsižvelgiant į šios vėliavos svarbą, kelių šimtų metų istoriją, Lietuvos Respublikos Seimas 2004 m. liepos 8 d. pakeitė Lietuvos valstybės vėliavos įstatymą ir į jį įrašė senąją vėliavą – raudoną su baltu raiteliu. Ją pavadino, kad nesipainiotų su Lietuvos valstybės (nacionaline) vėliava, Lietuvos valstybės istorine vėliava. Šiame įstatyme taip pat nurodyta, kur ir kokių valstybės švenčių metu turi būti iškeliama valstybės istorinė vėliava, o nuolat ji turi plevėsuoti virš Lietuvos valdovų rūmų Vilniuje, Trakų pilyje ir Karo muziejaus skverelyje Kaune. Tai yra vietose, vienaip ar kitaip susijusiose su Lietuvos valstybingumo istorija. Lietuvos valstybės istorinės vėliavos projektą ir etaloną Lietuvos Respublikos Seimas patvirtino 2010 m. birželio 17 d.

Vasario mėnesio jubiliejai. Sveikiname!

*„Neskaičiuokit prabėgusių metų,
Jų tėkmė tokia neskačsi“...*

**85 metų sukaktį švenčia tauragniškos
Bronislava Žvurblienė, Elena Kraujalienė ir
Stanislava Balčiūnaitė iš Taurapilio kaimo;**

**90 metų jubiliejų švenčia tauragniškos
Genovaitė Dindienė.**

Danguolė Trimonienė

Mūsų kraštiečiai

Tęsiame pasakojimą apie prof. Stasį Šinkūną

Išbandymas Černobyliu

1986 m. lapkričio ir gruodžio mėnesiais Stasys Šinkūnas dalyvavo likviduojant Černobylio atominės elektrinės avarijos pasekmes. Pripažintas asmeniu, nukentėjusiu nuo 1939-1990 metų okupacijos.

Stasys Šinkūnas pasakoja: „Mano vedėjas profesorius sakė, kad manęs neims, raštą parašė komisariatui, kad darbe reikalingas. Ryte nuėjau sveikatos patikrinimo komisijon, tai buvome apie 30, o pavakare atėjęs prie autobuso, kuris turėjo išvežti, žiūriu, kad susirinkusių visai retai, gal 3-4. Man raštas nepadėjo, pinigų reikėjo išsipirkti, o ne popierių, aš kaip toks žiopiukas nesusigaudžiau. Į Panevėžį vežė mus tik du, Panevėžyje ir tą paleido, bet keli prisijungė iš Kaliningrado srities. Nuvežė į civilinės gynybos pulką už Rygos, perrengė, o iš ten – traukiniu į Ukrainą. Su ašarom akyse važiauvau per Lietuvą, galvojau, kad jau nesugrįšiu.

Pripetėje kasėm su kastuvais viršutinį žemės sluoksnį. Parodydavo, kiek iki pietų reikia nuimt grunto. Nuimdavom gruntą kastuvais, dėdavom į paklodes, išpildavom į mašinas ir jos išveždavo už miesto, į tarp dviejų kalnų įrengtą vadinamą *mogilniką*, buvom darbo jėga. Buvo duotas ir daviklis, ir dozimetras, bet jau su nosim galėjai suuost kvapą. Gal ir tie dozimetrai buvo sugedę, davė juos tik kad psichologiškai būtų lengviau. Kiekvieną dieną vežiojo gal 60 km, keli pulkai buvo dislokuoti toliau nuo Pripetės. Patikros ir valymo specialus punktas prie 30 km zonos būdavo, nepraleisdavo lengvai grįžtant, plaudavo mašinas ir šaltu, ir karštu vandeniu, prietaisai vis rodydavo, kad užterštos. Mes jau sakydavom valgyt norim, praleiskit...

Valėm ir gyvenamuosius pastatus, mokyklą, bankus. Ateini į banką, jau seifai išlaužti su laužtuvais, tik mus buvo prigąsdinę – jei *moradiorstva* užsiimsit, žmonai darbo nebus, vaikams mokslo...

Kai grįžau, pasidariau gyvenime drąsesnis, iki tol buvau kiek *kuklokas*, galvojau tada, kad gyvenimas neaišku kada baigsis, tai reikia nors disertaciją baigt“.

Gilyn į mokslo pasaulį

Stasys Šinkūnas 1986 m. pabaigoje išrenkamas KPI Šiluminės energetikos katedros vyr. dėstytoju. 1992 m. apgynė technikos mokslų kandidato disertaciją. 2001 m. apgynė habilitacinį darbą ir jam suteiktas habilituoto daktaro laipsnis technologijos mokslų srityje. Nuo 2002 m. KTU Šilumos ir atomo energetikos katedros profesorius. 2004-2013 m. – KTU Šilumos ir atomo energetikos katedros vedėjas.

Paklaustas apie aplankytas šalis profesorius pasakojo, kad galimybių išvažiuoti buvo dar studijų laikais. „Rašydavau, kad neturiu užsieny giminių, tai sovietiniais laikais kaip studentų statybinio būrio narys ir vadas buvau Lenkijoje, Čekoslovakijoje, Vengrijoje. Nepriklausomaj Lietuvoj atsivėrė daug platesni keliai. Buvau katedros vedėjas, dirbau mokslinį darbą, tai buvo galimybė daug kur išvažiuot, stažavausi JAV, įvairių tyrimų medžiaga buvo pateikta konferencijose, kongresuose Kanadoje, Ispanijoje, Kinijoje, Australijoje ir kitur. Keturis kartus buvau Brazilijoje. Pirmą kartą būnant konferencijoje San Paule, žinojau, kad yra giminių, dėdė Mykolas (Migelis) jau buvo miręs, gyvenamoji vieta buvo pakeista, bet padėjo vietinė profesorė, suskambino pati, paskui viešbutin, kur gyvenau, atvažiavo pusbroliai ir pusseserė. Jie dar šiek tiek kalba lietuviškai, o jų vaikai jau nebekalba. 2010 metais jaunesnioji giminės karta (pusbrolio Vinco Vincukas – Vincente Junior su šeima) lankėsi Lietuvoje, buvo susitikę su daugeliu mūsiškių, aplankė Vyžiuose kapines, pusbrolių Romualdą.

Pagal universiteto statutą galima dirbt iki 70 metų, mano darbo sutartis baigiasi sausio 27 dieną (su profesoriumi kalbėjaisi gruodžio pabaigoje, pastaba autorės). Paskaitos baigėsi, dabar jau sesija prasideda, sūnus sako – „kai paskutinę paskaitą paskaitei, ar tau gėlių įteikė?“ Ką čia girsiesi, kad niekas net nežinojo, su kuriais dirbau, jau daugelio nebėra. Mano vienoj vietoj išdirbta nuo 1972, gal jau 44 metai.

2002 metų Lietuvos mokslo premijos laureatai su žmonomis. Pirmi iš kairės Stasys Šinkūnas ir Salomėja Šinkūnienė

Stasys Šinkūnas (dešinėje) su JAV astronautu Don Peterson Kenedžio skrydžių centre 2003 m.

Taip toks vienas Šinkūniukas Kaune ir atsirado. Kartą man toks direktorius sako – tu tai tikras profesorius – ir su valytoja gali pasišnekėt, kiti būna arogantiški, kažkaip neišmokino manęs gyvenimas. Kai pagalvoji – iš Vyžių, iš tokio kaimo, tai kartais ir smagu, nuvažiuoji, būdavo, pranešimo kur skaityt, jaudiniesi, bet paskui pagalvoji, kad ne tik už save, kad už visą Vyžių kaimą, už Vyžių žmones turi *atstovėt*, daug gerų žmonių ten gyvena.“

Ypatinga tėviškės trauka

1968 m. Giminės susitikimas Vyžiuose

Taip pokalbio pabaigoje vėl grįžome prie tėviškės. Profesorius džiaugėsi, kad Vyžių kraštui daug sentimentų turi sūnus Kęstutis, kad jis daug sužinojo, praplėtė geneologinį medį, atrado, kad dar kažkada giminėj buvo Martinas Šinkūnas, tai savo sūnui tokį vardą davė. Pašnekovas pasakojo, kad mokykloje sūnui patiko istorija, matyt, todėl jis domisi ir pavardės kilme, visokių istorijų atrado aiškindamas pavardės kilmę – gal nuo vokiško žodžio mūsų pavardė kilusi, sako pašnekovas – „juk net nuo Prūsijos karo iš ten bėgo žmonės, kai žemės buvo nualintos, Vyžiuose gyvena toks *prūsa Jonas* (Šinkūnas)“.

Toliau profesorius tęsia pasakojimą apie tėviškę: „Vy-

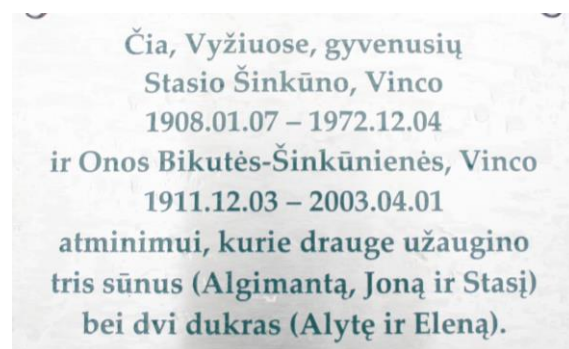
žiuose palaidoti tėvai, senosios kapinės buvo mažytės, kaimo vyrai padidino, sieną iš akmenų išmūrijo, tėvai ilsisi jau ant tų naujųjų kapinaičių. Strazdiškiai laidodavo, savo kapinių neturėjo, dar gal šuminiškiai, nors jie daugiau Ginučiuose, taip pat iš Skroblų kaimo, kur Žilėnai gyvena.“

Enciklopedijoje radau, kad pirmą kartą Vyžiai paminėti 1636 metais, taigi 2016 m., kai mūsų giminė rinkosi penkiasdešimtą kartą, Vyžiai minėjo 380 metų sukaktį.

Kuo toliau gyvenu, tuo tėviškė arčiau. Dabar beveik viskas mišku užaugę, žemės nesam pasidalinę, atskirai kiekvienas brolis (tėtis ir dėdės) dokumentų neturėjo, konkrečiai nėra žinomos ribos, ploteliai dabar gal po hektarą. Mykolo (Migelio) žemę pasidalinom draugiškai visi pusbroliai. Mama, dar gyva būdama, pasakė, kad „nesipykit, vaikai, dėl tos žemės“. Ir miško už upės (Būkos) yra, po kažkiek arų turim.

Nuvažiuojam retsykiais į Vyžius, simboliškai susėdam, geras jausmas, tėviškė, nebaisu, ypatinga tėviškės šviesa. Ten nuvažiuoji, tai ir kapinės nebaisios, atrodo kaip savos, kitokia aura kaimo kapinaičių, o čia, Kaune, svetima, seniai mieste gyvenu, bet neprigijau, jaučiuosi kaip augalas vazone... Vaikai užaugo, išsilakstė, o kiek visokių planų buvo, ir sodą turim, bet kad gal niekam jo nebereikės. Ir tėvai mūsų dirbo dirbo, geriau būtų mažiau dirbę, gal ilgiau būtų gyvenę. Kaimynas Musteikis sakydavo: „Daryk daryk, Šinkūnai, man liks“, ir tikrai pasidėdavo mūsų rūsy bulves žiemai, nes savo rūsio neturėjo.

Geras tas Vyžių kraštas, žmonės buvo geri, bendraudavo ir su žydais, jei neturi pinigų, tai sakydavo: „Ui Šinkūnai, atiduosi, tik pirk“, ir su rusais sutarė, jų daug gyvena...“ – vėl leidžiasi į prisiminimus mano pašnekovas.

Užrašas ant tėviškės šulinio

2016 m. rugpjūtis. 50-asis Šinkūnų giminės susitikimas.

Nesudėjau į straipsnėlį visko, ką išgirdau. Manau, kad dar daug ką galėtų profesorius papasakoti, reikia, atrodo, tik prisėsti ir užrašyti. Bet visi žinome, kad tai nėra taip lengva. O kai klausiausi į diktofoną įrašytų prisiminimų, dėlioju jus, vis mintyse sukosi Violetos Meidienės žodžiai:

*Tegul visi keliai namo. Taip gera visuomet pareiti.
 Namai vieni gyvena. Jau seniai. Vis tiek namo.
 Parneškim tėviškęn gyvenimą. Ant slenkščio dėkim kraitį.
 Keliavome ilgai, betėjome tikėtai namo.
 Per sodą takas. Užtraukti žolių langai. Kaip čia iėiti?
 Atidaryk širdim duris. Kaip gera pas savus pareiti...*

Ir nors gimtųjų namų nebėra, jie liko prisiminimuose ir senose nuotraukose, liko širdyje. Dar liko šulinys ir tėviškės namo pamatai, ant kurių prof. Stasys Šinkūnas tikrai gali garbingai padėti didelį savo nuveiktų darbų kraitį, taip atsidėkodamas tai žemei, kuri jį užaugino, išleido į pasaulį ir kurios trauka tebėra tokia stipri. Nes tai Tėviškė.

Valda Žeblienė

Tautinio kostiumo vakaras

Tikiuosi, ne vienas praeivis, praeidamas pro miestelio ar kultūros namų skelbimų lentą, pastebėjo skelbimą, kviečiantį į renginį, skirtą Tautinio kostiumo metams. Visi, kurie turi tautinius rūbus, kviečiami ateiti jais pasipuošus. Pirmą kartą bus organizuojamas Protų mūšis. Reikia registruoti komandas, sugalvoti joms pavadinimus ir prisistatymus.

Sausio pabaigoje Tauragnų kultūros namuose šurmuliavo tautiniais rūbais pasipuošusios Protų mūšio komandos. Mūsų visų džiaugsmui, atvyko komandos iš

Stasys Šinkūnas Tauragnuose, Kraštiečių šventėje 2013 m. Dešinėje – pusbrolis Romualdas Šimkūnas

 Tauragnų seniūnijos duomenimis, šiuo metu gyvenamąją vietą Vyžių kaime deklaruoja 18 gyventojų.

 Saldutiškio, Kirdeikių ir dvi – Tauragnų. Renginį daina pradėjo Tauragnų kultūros skyriaus etnografinis ansamblis. Mažieji etnografinio ansamblio dalyviai Inesa ir Aivaras moka daug įvairių skaičiuočių. Jie išskaičiavo, kokia tvarka komandos prisistatys.

Burtai lėmė, kad pirmieji prisistatė svečiai iš Saldutiškio. Pamatėm trumpą filmuką apie Saldutiškį ir išgirdom dainą. Antroji buvo Kirdeikių komanda. Moterys padainavo savo miestelio himną. Pagaliau atėjo eilė Tauragnų komandai, pasivadinusiai *Salijos* vardu. Šių eilučių autorė sukūrė ir

paskaitė eiliuotą tarmišką prisistatymą:

Nemažai Tauragnuos ūžia,
Kad bus mūšis, protų mūšis.
Raiks kamandų sudarytei
Ir smagiai pasivaržytei.
Daug mes mąstem ir dūmojam,
Grupei vardų sugalvojam.
Saliju jų pavadinam –
Va už stala pasadinam.
Pinketukas mūs šaunus,
Pristatysiu tuoj visus.
Iš bibliotekas – Nijole
Nebloga valgių žinove.
Iš muziejaus – Gražina.
(Arbotu mus vaišina)
Jai vaistažalas, žalalas
Žinamas tarsi seselas.
Alvydas – seniūnas mūsų,
Rimtas kraipa sava ūsų.
Ans gamtas žinovas geras,
Gal del ta pati vis baras,
Kad pa pievas ir miškus
Stebi žvėris, paukštukus.
Va, Laimute gaspadine,
Jaunas dienas prisiminus,
Mum padėt rimtai ketina.
Nu ir aš, pilka pelyte,
Noriu su visais varžytis.
Pinkias galvas – ne viena –
Šitakia mūs reklama.

Po paaiškinimo, kodėl komanda *Salijos* vardu pasivadino, šių eilučių autorė dar paporino Eugenijos Šimkūnaitės užrašytą saktmę „Indrajas ir Salijas pykčiai“.

Burtai lėmė, kad paskutinieji prisistatė dar viena tauragniškų komanda, pasivadinusi „Ausk – nesnausk“ vardu. Jų stalą puošė iš šieno padaryta audėja. Komandos dalyvės pateikė daug patarlių apie darbą. Paskutinioji buvo: „Mažiau kalbų – daugiau darbų“, todėl konkurso vedančioji Danguolė paskelbė Protų mūšio pradžią.

Pirmajame ture buvo 10 užduočių su pateiktais 4 atsakymais. Reikėjo išrinkti teisingą. Teko nemažai pasukti galvą, kad galėtum atsakyti. Kai kuriuos atsakymus tiesiog spėjom. Koks didelis džiaugsmas buvo, jei pataikėi teisingai atsakyti. Sunkiausia buvo pasakyti, kiek piliakalnių yra Utenos

Darbai rimtai nusiteikusi Saldutiškio komanda

rajone (58) ir Lietuvoje (903).

Antrame ture buvo 10 klausimų be atsakymų. Sunkiausia buvo atsakyti, kurio regiono vardas rašytiniuose šaltiniuose buvo paminėtas anksčiausiai (Suvalkijos – apie 150 metus). Kada pirmą kartą buvo paminėtas Aukštaitijos vardas? (1294 m.) Daugiausia juoko buvo, kai niekas negalėjom atsakyti, ką reiškia šie žemaitiški žodžiai: žekė, casynė, uošeka. Matyt, žodžiai tikrai reti, nes jų reikšmės nežinojo ir Saldutiškio seniūnas Bronius Šliogeris, kuris kilęs iš Žemaitijos. Mieli skaitytojai, paspėliokit ir jūs, ką reiškia šitie žemaitiški žodžiai. Kitame laikraščio numeryje parašysiu atsakymą.

Kol buvo sumuojami 10 klausimų rezultatai, etnografinis ansamblis pašoko šokį su *kačerga*. Vėliau trečiame ture turėjome sudaryti žodžių grandinė, pakeičiant vieną raidę. Pabandykite ir jūs pasakyti: istorinė prūsų sritis, dialektas kitaip, bulvių košė, įrankis daržovėms smulkinti. Antroji žodžių grandinė: Lietuvos ežerų žuvis, nepripildytas – tarmiškai, įrankis, padargas ir galvos apdangalas. Kitame numeryje parašysiu atsakymus.

Kad nebūtų nuobodu vien užduotis spręsti, etnografinio ansamblio vaikai pamėgdžiojo paukščių balsus ir pažaidė žaidimą „Vai išeiki, oželi“.

Ketvirtoji užduotis buvo sudaryti kuo daugiau žodžių iš žodžio *Aukštaitija* raidžių. *Salijos* ir Saldutiškio komandos sudarė

Ši komanda surinko daugiausia taškų

po 15 žodžių, kitos – šiek tiek mažiau.

Pertraukėlėje tarp užduočių Valda paporino Eugenijos Šimkūnaitės užrašytą sakmę „Indrajas marškiniai“. Protų mūšio pabaigoje sprendėme kryžiažodį, kuris, palyginus su kitomis užduotimis, buvo lengvas. Kol laukėme rezultatų, pažiūrėjome filmuko „Atgaivinkim senuosius papročius“ ištraukas. Kaip malonu žiūrėti siužetus, kuriuose pats dalyvavai.

Pagaliau taškai suskaičiuoti ir skelbiami rezultatai. Pirmą vietą užėmė *Salijos* komanda, surinkusi 23 taškus. „Ausk – nesnausk“ komanda ir saldutiškėčiai surinko vienodą taškų skaičių ir neišsiaiškine, kurie gudresni, pasidalino antrąją vietą. Kirdeikių komanda buvo trečia. Valio! Nugalėjo draugiškumas. Labai smagu buvo kartu pasibūti ir parungtyniauti. Dėkoju *Salijos* komandos dalyviams, kad intensyviai ruošėsi mūšiui ir daug medžiagos perskaitė. Ne veltui daugiausia taškų surinkom. O apdovanoti buvo visi.

Pasibaigus konkursui buvo paskelbta akcija, skirta Vasario 16-ajai – „Vėliavą ne taip sunku iškelti, kaip sunku per kasdienybę nešti“ (Just. Marcinkevičius). Bendruomenės pirmininkė Lietuvos istorinę vėliavą perdavė seniūnui Alvydui Danauskui.

Bronė Juknevičienė

Dainuoju nuo lopšio...

Mokytoją Petrą Kazicką pakalbinti norėjau jau seniai, tik vis kas nors sutrukdydavo. Mokytoją Albiną Kazickienę jau kalbinau 2013 m., kai rašiau apie Tauragnų vidurinėje mokykloje dirbusius mokytojus. Susiradau tą straipsnį, nebuvo sunku, nes nė vieno neištryniau, saugau kompiuteryje. Esu tokia *kaupikė* – daug ko neišmetu, vis galvodama, o gal prisireiks. Jau tada norėjau parašyti apie Kazickus kaip apie mokytojų šeimą, bet mokytoja pasiūlė parašyti apie savo vyrą kaip apie saviveiklininką. Sakė, kad visas jo gyvenimas buvo atiduotas saviveiklai, dainai, kad dainuodamas jautėsi labai laimingas... Po pokalbio su mokytoju gailėjausi, kad neatėjau ir nepakalbinau anksčiau, nes kai kurie faktai ir įvykiai jau pasimiršo, bet ir iš to, kas yra šiame straipsnyje, laikraščio skaitytojai tikrai supras, jog Petro Kazicko visas gyvenimas – nuo lopšio – su daina...

„Gimiau 1928 m. Šiaudiniuose, prie Dusyno ežero. Šeimoje buvo šeši vaikai: seserys Liuda ir Natalija, broliai Pranas, Domas ir Jonas. Aš buvau paskutinis vaikas šeimoje. Visa šeima buvo daininga. Tėvai eidavo *pagrabuos*, ten giedodavo. Tėvas grojo smuiku, iš jo ir aš išmokau. Dar ir Tauragnuos gyvendamas pagrieždavau. Seserys labai mėgo dainuoti, turėjo gerus balsus, giedojo Vyžuonų bažnyčios chore.

Mano dainos prasidėjo *nuo lopšio*. Namuos lopšys ilgai kabojo ant lingės, aš išoku lopšin, dar pasisupu ir dainuoju. Tada man buvo treji ar ketveri metai, bet labai gerai prisimenu, kaip supdavaus ir dainuodavau.

Prisimenu ir dainą: Dul dul dūdelė, graži mano mergelė...

Visas dainas išmokdavau iš seserų. Prisimenu, kaip sėdėdavau ant *pečiaus*, o mane prašydavo: „Petruk, padainuok ką nors“. Dar nėjau mokyklon, o jau mokėjau daug dainų.

Pradinėn mokyklon pradėjau eiti Šiaudiniuos. Kunigas Petras Liepa pamatė, kad turiu gerą balsą ir išmokė kelių dainų. Jis mane ir ant scenos užvedė. Dvi kunigo išmokytas dainas prisimenu iki dabar:

Esu aš kaimo mažas bernelis

Darbininko tėvo sūnelis...

Kita daina buvo patriotinė, skirta lenkų užgrobtam Vilniaus kraštui:

Kai užaugsiu ir sustiprėsiu

Tai piktus lenkus iš Vilniaus vysiu...

Jas abi dainavau ir mokyklos scenoje: užlipau, padainavau ir su plojimais išėjau.

Gal dėl to, kad turėjau gerą balsą, daug kur tekdavo dalyvauti. Būdamas pradinį klasių mokinyš prie paminklo Nepriklausomybei (sovietiniais metais jis buvo nugriautas) Vyžuonose sakiau prakalbą. Sesuo parašė žodžius, o aš *rėžiau* mintinai kalbą. Gal ketvirtokas buvau... Dalyvavau ir angelaičių veikloje Šiaudiniuos, nes mano seserys buvo vadovės.

Penktą skyrių lankiau Vyžuonose, prisimenu, kaip su *žydeliokais* dainuodavom. Tokie dainininkai buvo! Būdavo, vienas mane vis namo kviesdavo, arbata vaišindavo. Labai su juo draugavom. 1941 m. mačiau savo draugą paskutinį kartą, kai jau buvo prasidėjęs karas. Taip skaudu prisiminti... Mokykloj buvo daug renginių, dainuodavom ir per juos. Daug

Kariuomenėje Kaliningrado srityje.

gerų dainininkų buvo, visi labai gerai *sugyvendavom*. Vokiečių metais mokiausi gimnazijoje Utenoje, ten irgi dainavau. Visur, kur mokiausi, mokytojai pastebėdavo, kad turiu gerą balsą.

Kariuomenė (tarnavau 1951–1953 m.) mokiausi seržantų mokykloje. Visada pirmas pradėdavau dainą rikiuotėje, net jeigu ir užkims būdavau. Mūsų mokykla rikiuotės dainų konkurse užėmė pirmą vietą, tada gavau penkių dienų atostogas. Kariuomenėje tarnauti nebaigia, nes susirgau. Išėjau atitarnavęs dvejus su viršum metų (reikėjo tarnauti trejus).

Po kariuomenės atvažiavau į Tauragnus, pradėjau dirbti mokykloje, turėjau pamokų ir dieninė, ir vakarinė (tada tokia buvo). Prieš kariuomenę mokiausi Kauno mokytojų seminarijoje, ten ruošė pradinių klasių mokytojus. Į Kauną nebegrižau, mokslus tęsiau Panevėžio pedagoginėje mokykloje neakivaizdiniame skyriuje. Mokslo pasirodė maža – pedagoginiame institute Vilniuje studijavau rusų kalbą ir literatūrą, bet nebaigia, nes literatūra mane *smaugė* (o dar buvau po sunkios operacijos), todėl įstojau studijuoti istorijos, priėmė iškart į antrą ar į trečią kursą.

Su auklėtinėmis Tauragnuose apie 1954 m.

Dirbdamas Tauragnuose irgi dainavau: ir ansamblyje, ir duetu su Jurgaičiu. Buvo toks vyrų oktetas Utenoje, važinėjau į repeticijas, nes Tauragnuose kultūros namų dar nebuvo. Prisimenu, kaip Utenoje jau su Tauragnų dainininkais dainavom vieną rusišką dainą apie karą per tada švenčiamos Pergalės dienos minėjimą, tai visi veteranai net atsistoję plojo. *Su dainom* daug kur buvom, daug kur važiovom. Repeticijos atimdavo daug laiko, o dar ir teatre vaidinau. Pamokoms irgi reikėdavo pasiruošti. Žiūrėk, dienos ir nebėra. Ir šeimai, vaikams laiko mažiau likdavo.

Taip ir bėgo visas gyvenimas su daina. Repeticijos, koncertai – ateini, padainuoji, plojimai, išeini... Lyg ir nieko ypatingo... Kovo 15-ą man bus aštuoniasdešimt devyneri. Kitai metais jau 90... Rudenį buvęs romansų vakaras gal jau paskutinis, nes nebėra sveikatos, o ir balsas kimsta.

Labai mėgstu vieną dainą apie jūrą, jos išmokė mokytojų seminarijoje žemaičiai:

Jau ilsėjosi burės, džiovinosi tinklai
Ir kaip žiedas jau merkės nakties žiburiai,
Tu paleidus kasas, jūrų puta išsitrinkus,
Tu kaip sapnas graži pas mane atėjai...

Ir dar yra viena daina, kurią dainavau per anūkės Justės vestuves Klaipėdoje. O jaunimas kad plojo! Net atsistoję! Tą dainą puikiai žino visi tauragniškiei:

Mano miela kerėtoja, pasakyk, kur dingai?
Ar likimo karietoje mes keliausim ilgai?
Pasakyk, ar beatmeni, kaip prie upės kadais
Visus didelius akmenis išrašei mūs vardais?

Mėgstu žiūrėti koncertus per televiziją, daug žiūriu, daug ką mėgstu, dažnai dainuoju kartu. Žiūriu „Duokim garo“, kai dainuoja senoviškas dainas, aš visas jas moku. Žodžius žinau – tai *padedu* dainuoti! Kai dainuoja angliškai, man nepatinka“.

Su kolegomis 1954 m. valgo saldinius irisus. P. Kazickas pirmas iš kairės

Negalėjau nepaklausti apie dainą, kurią tauragniškiei vadina „Kazicko daina“. Be šitos dainos neapsieina joks Tauragnų saviveiklininkų pasibuvimas. Ypač vyresni dainininkai ją taip dainuoja, kad net aidi visa salė! P. Kazickas sakė, kad dainą išmoko iš Vilniaus krašto dainininkų, tai buvo labai seniai, gal kokiais 1955 metais. Kai susirinkdavo vakaroti vaistinėje pas Seredžių, tai ir šitą dainuodavo, ir dar kitas dainas. Kelias šios dainos eilutes ir mums besikalbant padainavo, o skaitytojams aš primenu ją visą – tai lyg Petro Kazicko vizitinė kortelė:

Vilniaus mieste žali bromai,
Ten žirgus balnojo.
Pabalnojo ir išjojo,

Ant kalno sustojo.
Ir pastatė armotėlę,
O paskui iššovė.
Ir nušovė lenkų vadą,
Lenkų komandierių.
Lenkai krito kaip lapeliai,
Lietuviai – kaip mūrai.
Lenkai krito ir dejavo,
Lietuviai dainavo...

**2014 m. Tauragnų Kultūros namų
55-čio šventė. P. Kazicką sveikina
Utenos kultūros centro direktorė
Asta Motuzienė**

**Tęsiame rubriką „Iš pageltusių
spaudos puslapių“**

(„Lenino keliu“, 1970 m.,
parinko D. Trimonienė)
Liepos 4 d.

Laiškas pakvietė kelionėn

„Mūsų kaimelis – beveik
tolimiausias rajono kampelis. Atsilieka
jis ekonominiu ir kultūriniu atžvilgiu.
Bet ar taip reikia ir palikti? Kaime yra
jaunimas, pagyvenę žmonės, mėgstą
meną. Ir kaip skaudu, kad kultūros
namų direktorė nesirūpina savo darbu. Į
kultūros namus ji atėjo šių metų
pradžioje, tačiau suorganizavo tik vieną
įdomų renginį. Būna kas antrą
šeštadienį šokiai, bet jie nuobodūs,
groja plokštelės, kurių muziką daugelis
jau moka atmintinai.

Man rodos, kad kaime
saviveiklininkų yra užtekčiai. Tik
reikia juos suburti, uždegti širdyse
meilę menui... – rašo skaitytoja iš
„Ažuolo“ kolūkio Šeimaties kaimo.

Su laiško autore susisiekti neteko, nes pasirašė
slapyvardžiu. Gal todėl, kad laiške ji ne visiškai teisi.

Kokį gi iš tikrųjų vaidmenį „Ažuolo“ kolūkyje vaidina
kultūros namai? Kaip žemdirbiai ilsisi ir linksminasi?

Kultūros namai Šeimatyje atidaryti senokai. Direktoriai
keitėsi, o kultūros namuose retai kada buvo linksma, įdomu.

Elvyra Altanienė dirba nuo šių metų sausio. Mažas laiko
tarpas, menka darbo patirtis. Tačiau direktorės pastangos
jaučiasi. Visos jėgos nuo pat ankstyvo pavasario buvo skiriamos
rajoninei ir apylinkinei meno šventėms. Direktorė ėjo pas
žmones, kvietė dainuoti, šokti, groti. Vieni pažadėję atėjo, kitų
nesulaukė. Taip direktorė ir ėmė dirbti su keturiomis poromis
pagyvenusių šokėjų, važinėti į Tauragnus su dešimčia
dainininkų, retkarčiais į kultūros namus susirinkdavo
koncertuoti kaimo muzikantai P. Vitkauskas, L. Meidus, J.
Rubikis, J. Šinkūnas, J. Jauniškis. Patys grojo, patys vadovavo,
nes meno vadovo neturėjo. Tik prieš keletą dienų jis paskirtas.

Praėjo zvinė meno šventė, ir kultūros namuose tylu.
Dabar darbymetis, ne kiekvienas suranda laiko, ne kiekvienam
pagyvenusiam po įtemptos darbo dienos rūpi šokti „Kadrilį“. Tačiau, jei meno saviveikloje dalyvaus kaimo inteligentai, ūkio,
apylinkės vadovai, padės šį darbą organizuoti, dažniau
saviveiklininkus žemdirbiai matys scenoje. Be abejo, nebus čia
choro, jaunimo šokių ratelio, bet suorganizuoti vyrų, moterų
ansamblius, veiklą pastatyti, dirbti su pagyvenusiais šokėjais ir
kaimo kapela galima.

Jaunimas nepatenkintas poilsio vakarais, juose nenoriai
lankosi. Kodėl? Tikriausiai juos atbaido bloga muzika.
Plokštelės senos, daug kartų girdėtos. Akordeonas kultūros
namuose sugedęs. Jei prisikviečia kada muzikantą P. Vitkauską,
direktorė iš savo kišenės apmoka. Negali naują akordeoną
išskirti kultūros skyrius, reikėtų kolūkiui nupirkti. Ne toks jau
čia pinigas. Reikalingas jis ne svetimiems, o kolūkio žmonėms.

Vasarą jaunimas mėgsta gegužines. Ateina į jas ir
pagyvenę. Kažin ar nepatrauktų jos žemdirbių ir Šeimatyje?

R. Katinienė („L. k.“ korespondentė)

Rugpjūčio 1 d.

Ar bus mokykloje vandentiekis?

(ištrauka)

Tuščios ir tylios mokyklų klasės rugsėjo pirmąją vėl
prisipildys vaikiškų balsų skambesio, vėl prasidės mokslo metai.
Tauragnų vidurinės mokyklos duris atvers 380 mokinių.
Penkiasdešimčia daugiau negu pernai: netoliese uždaryta
Šeimaties aštuonmetė mokykla, nemažai mokinių ateina į
devintą klasę iš kitų gretimų aštuonmečių.

Mokykla vis plečiasi. Šiomet iki rugsėjo pirmosios Utenos
KMK statybininkai, vadovaujami meistro A. Kindurio, žada
atiduoti mokyklai naująjį triaukštį pastatą ir gretimai esančią
sporto salę. Jau baigiamos dėti grindys, beliko vienas koridorius
ir kelios klasės. A. Balčiūno brigada dažo priestato vidų. Daug
pasidarbavo apdailininkas A. Stankelis ir kiti statybininkai, ypač
K. Bitkevičiaus stogdengiai, kurie čia atlieka įvairios specializa-
cijos reikalaujančius darbus.

– Viskas būtų gerai, – sako meistras A. Kindurys, deja,
neaišku, kaip bus su vandentikiu ir kanalizacija. Vandentiekio

trasą reikia atvesti nuo kultūros namų per visą gyvenvietę. Beveik vien rankom teks iškast 400 m ilgio ir 2 metrų gylį griovį. Žmonių statybininkai gautų, bet negali dirbti, nes nėra specialisto, kuris šiuo metu kitame objekte – Kirdeikiuose (Utenos KMK jis vienintelis), todėl žmonės priversti laukti.

Nerimą kelia nesibaigiantys elektros montavimo darbai – transformatorinės įrengimas gali užtrukti 2 mėnesius ir rugsėjo pirmąją mokykla liktų be elektros. Tačiau kaimo mechanizuotos kolonos statybininkų subrangovai – Anykščių ESV montuotojai, vadovaujami B. Blaškausko, nesiskubina.

Statybininkai priekaištauja ir Utenos KMMK, kuri atlieka santechninius darbus.

Taigi, įvairūs nesklandumai, neapdairumas sulėtina mokyklos įrengimo tempus.

Gerai statybininkų pagalbininkai vidurinės mokyklos moksleiviai. Štai ir rugpjūčio mėnesį jie talkininkavo tvarkant mokyklos aplinką.

Kalbuosi su mokyklos direktore St. Dicevičiūte.

– Tikimės, kad statybininkai neapvils. Priestatas mokyklai labai reikalingas – čia įsikurs fizikos ir chemijos kabinetai, valgykla, naujos, erdvios klasės.

– Senesnes patalpas užims mokyklos bendrabučio gyventojai, o buvusį bendrabučio pastatą bus galima perleisti vaikų darželiui-lopšeliui, kurio miestelio gyventojai laukia. Vėliau statybininkai žada rekonstruoti senuosius pastatus – įves vandentiekį, įrengs centralinį apšildymą.

– Taigi, kad mokiniai rugsėjo pirmąją mokysis naujose klasėse – aišku, bet ar mokykla turės elektros šviesą, ar veiks vandentiekis – kol kas kyla abejonės. Ar išsklaidys jas statybininkai?

K. Rastenis

Spalio 13 d.

Ir darbas, ir kūryba

Didžiuliame Sėlos kolūkio pirmos brigados lauke, tempiama „Beloruso“, paskui save palikdama baltuojančias bulves, važiuo bulviakasė. Margavo moterų skarelės. Vyrai, gardžiuodamiesi dūmu, džiaugėsi puikiu šių metų derliumi.

– Daugiau šimto centnerių iš hektaro prikasėme. Dosni šimet žemelė...

Nors namuose Jadvyga Šinkūnienė vienintelis darbingas žmogus, o ir sveikata pasigirti negali, kasėjų būryje sutikome ir ją.

Vasarą darbų laukuose apščiau. O žiemą, kai visur mechanizacija, moterims beveik nėra ką veikti. Tada ilgais vakarais Jadvyga sėda į stakles. Ir pinasi margi raštai. Staltiesėse, lovatiesėse, rankšluosčiuose pražysta tulpės, ramunės, o dar dažniau žmonių fantazijos sukurtos nematytos gėlės. Išmokti austi Jadvyga svajojo iš pat mažens. Būdavo ilgai stebi prityrusių audėjų darbą: kaip jos vikriai stumdo šaudyklę, mina pakojas, kaip palengva gimsta raštas. Vėliau pati bandė. Pradžioje paprastesnius, paskui – sudėtingesnius. Priprato, pamėgo ir dabar negali atsitraukti nuo staklių.

Pamato pažįstamų išaustus raštus ir jai rūpi išmarginti juos savo staklėmis.

– Jei sudėtum į krūvą, ką esu išaudusi, – juokauja Jadvyga, – būtų į ką pasižiūrėti. Daug... Dabar madingos spalvotos lovatiesės. Norėčiau pabandyti. Bet, va, sunku surasti joms tinkamus raštus.

Moteris mokosi iš liaudies kūrybos, senelių ir prosenelių darbų, apgailestauja, kad mažai yra literatūros, propaguojančios audimo meną. Taip pat nėra progos liaudies menininkėms dalintis patyrimu. Nebent parodėlių metu. O jų irgi mažai. Štai Sėlos kolūkio moterų taryba suorganizavo audinių parodą. Joje buvo nemaža Jadvygos Šinkūnienės bei kitų ūkio moterų audinių. Tai beveik ir viskas. O juk šito neužtenka!

Kasdienių rūpesčių verpete paprasta kaimo moteris ne tik išsaugojo polinkį menui – suderina darbą su kūryba, ir jai atiduoda sukaupytą patirtį, sugebėjimus, tačiau randa laiko tinkamai atlikti moterų tarybos narės pareigas, dalyvauja meno saviveikloje. Ir tai sudaro jos gyvenimo prasmę.

E. Bagočiūnienės tekstas

V. Kalasausko nuotr.

Kovo 10 d.

J. Belopetravičius

Gimtinėje

Mama, mama! Mano miela mama!
Kaip tavęs aš pasiilgau – nežinau...
Tavo vardą man klevai čia šlama,
O jiems pritaria seni seni beržai...

Man atrodo, kad esu mažytis,
Kad baisybių mūs kieme tikrai apstu,

Reikia man tiktai suukt: mamyte! –
Duryš prasivers tuoj – ir išeisi tu.

Ir aš pamatysiu brangų veidą
Kaip tada, prieš dvidešimt dvejus metus.
Prakalbėsi. Tavo žodžių aidą
Pasigavęs vėjas nešis per vartus.

Jo aš nesivysiu. Nepavysiu.
Kas iš mūs vaikystę bandė pasivyti?..
Nors galva ir sidabru barstysis,
Bet skolos nesugrąžinsiu tau, mamyt.

O norėčiau. Juk širdis pulsuoja,
Džiaugias, myli tavo vien tiktai dėka...
Begaline meile tau alsuoju –
Tai brangiausia mano, gyvo, padėka.

Mama, mama! Miela mano mama!
Kaip tavęs aš pasiilgau – nežinai...
Lopšines tavas klevai man šlama,
O jiems pritaria seni seni beržai...

MES ŠVENČIAME UŽGAVĖNES!

**Vasario 28 d. 13 val. kviečiame į
Užgavėnių šventę**
(aikštelėje, prie seniūnijos).

Jus pasitiks tranki muzika, liepsnos
Užgavėnių laužas, galėsite stebėti
Lašininio ir Kanapinio dvikovą,
dainuoti, žaisti... Kviečiame pasidaryti
savo Gavėną ir ateiti su juo į šventę. Jei
Gavėną susirinks daugiau, bus
organizuojamas Gavėnų paradas ir visi
sulauks apdovanojimų. O Gavėną
sudeginę ne tik atsisveikinsite su žiema,
bet ir su visomis blogybėmis!

Keptuvėje gaspadinės tradiciškai
keps gardžius blynus, kurie tiesiog
burnoje tirps, bet tikrai užteks visiems
atėjusiems.

Visus, visus kviečiame pasižmo-
nėti ir žiemą taip išvyti, kad ji
nesugalvotų grįžti!

O kai dažus nuo veido nusiplausi-

te, blynų sočiai privalgysite, **18 val.** kviečiame į kultūros
namus, kur matysite Utenos kultūros centro **Leliūnų skyriaus
mėgėjų teatro „Le Liūnė“ spektaklį „Pupos“** pagal D.
Čepauskaitės pjesę (režisierius Šarūnas Kunickas).

Šis spektaklis – Lietuvos suaugusiųjų mėgėjų teatrų
apžiūros „Atspindžiai“ laureatas. Mes turime savo „Pupas“,
bet juk labai įdomu pažiūrėti, kaip kaimynai vaidins.

Nuotrauकोje: pagrindinių vaidmenų atlikėjai – Rūta
Lauciuvienė ir Edmundas Gutauskas.

Laukiame visų!

Linksmi apie Valentino dieną (iš interneto)

Nuo senų laikų išlikę, jog per Valentino dieną jaunos
netekėjusios panelės ir nevedę vaikinai buria savo ateitį. Buvo
tikima, jog būtent šią dieną galima sužinoti, kuo vardu bus
antroji pusė, kiek vaikų kartu susilauks. Tai Valentino dienos
burtai.

♥ Kaip jį užvaldyti? Jei nori, kad jis tave mylėtų amžinai ar
trokšti sulaukti nusižiūrėto vyriškio dėmesio, paslapčia apšuk
savo plauką aplink jo drabužio sagą.

♥ Ką tikrai myli? Jei esi įsimylėjęs (-us) daugiau merginų
(vaikinių) ir nežinai, kurią (-į) išsirinkti, kuri (-is) tau skirta
(-as), tada pasiimk raudoną lapą popieriaus, iškirpk širdies
formą ir visaip išdėstyk jų vardus. Bet vidury įrašyk „xxx“.
Užsirišk raištį ant akių. Niekas nematai? Jei ne, tada gerai.
Pasiimk adatą (aišku, ne užrištom akim) ir durk į popierinę
širdį. Į kokį vardą įdūrei, tai tas (ta) – yra tikroji tavo meilė. Jei
įdūrei į „xxx“, vadinasi, tau skirtas žmogaus dar nepažįsti.

♥ Jei perpjausite obuolį per pusę ir suskaičiuosite, kiek sėklų
yra viduje, sužinosite, kiek turėsite vaikų.

♥ Kaip prisivilioti? Per pilnatį, prieš eidamos miegot, paimkite
obuolį ir perpjaukite jį pusiau. O į jo vidų įdėkite savo
mylimojo nuotrauką ir, suglaudę obuolio skilteles su
nuotrauka, palikite stovėti nakčiai. Artimiausiu metu jis turėtų
būti jūsų!

ATA Seniūnijoje

Sausio mėn. mirė

PETRAS RYLIŠKIS, 88 metų, Tauragnai;

TEKLIA GRAŠYTĖ, 89 metų, Beržatilčio k.;

Užjaučiame artimuosius

Nuotraukos Dainiaus Atkočiūno,

Žymanto Trimonio, taip pat iš asmeninių archyvų;

Redagavo ir maketavo

Danguolė Trimonienė

Spausdino Utenos spaustuvė